

Bohuslav Reynek:

HAD NA SNĚHU

Ráj je zachmuřen a zachumelen, Eva prchá mezi křovinami; klikatá pěšinka jejích stop je stále rostoucím hadem na sněhu, který se jí zahryzuje do milostných pat, jež krvácejí...

Had na sněhu je bez moci a bez pomoci.

Had na sněhu je chiméra. Had na sněhu je Stín.

Eva jest Žena.

Milosrdný Samaritán

Člověk jeden upadl mezi lotry, od polou živ na kameni leží, nehnut a bílý a pln ran jako obludný, rozpukáný, přezrálý plod posetý motýly, motýly černých křídel a rudých těl. A jde kněz mimo v neposkvrněném a širokém hávu, z něhož vychází větérek čistoty, ovívá nešťastníka vzpomínkou zdraví a chladem, a bude mu to také připočteno. Mohlť se licoměrně vyhnouti a nevyhnul se. Za ním jde levita a potom přichází pohan. Tos byl možná ty, Apollinaire, ty se srdcem polou anděla a polou nevěstky, milence té z Cannes i Léy pozorné i falešné Ferdiny, ale byl to možná také někdo jiný. Snad jsi ani mnoho soucitu neměl, ten bývá laciný koneckonců, ale šel jsi hledaje a nenalézaje, hledaje, nevěda čeho; a tu leží člověk, který našel, nezáleží na tom, co našel, ale je znamenán: ó přísátí motýli ran, pečetě četné, co skrýváte? Kterak bych vás nemyšl vínem a olejem, chtěje se dozvědět, kterak bych nekřísil vašeho lesku, hvězdy začernalé, já astrolog mučený taji tolika osudů? Mnoho vás naseť Pán, vy mystická zrna, ale rostete a vykvétáte dovnitř, jako trsy zlata a ostré bobule dra-

hého kamení, a lůna srdcí jsou ještě skoupější a tvrdší než útroby země. Jak bych si vás neprohlédl zblízka, acháty svaťovítké s rysy mé tváře? - Ty mně jsi prokázal milosrdenství, bratře upadnuvší mezi lotry, ne já tobě: vidím, a ještě uvidím; mám. Tys se přiznal, žes můj bližní, a jak já bych tebe mohl zapřít? Zapru-li obraz svůj v zrcadle? Ah ano, vínem nadšení jsem tě vzkřísil a olejem lásky jsem potěšil tvou duši, ale já nic a všecko Pán, který mi vytrhl žebro ve spánku, jež mi zle chybí, a jímž jako holí mne krotí a pohání; který mne učinil podobna psům, z nezkrotného hladu olizujícím vředy Lazarovy...

18. VIII. 1921 - 19h - 20h 15'

Jedeš vlakem večerní krajinou v srpnu, okno máš otevřeno, bradou jsi opřen o spuštěný rám, hledíš ven a vidíš. Není to obvyklé dívání se; oh ne, a daleko ne. Padl na tebe paprsek ze záře Bytí na počátku, a proměnil tě. Jindy se ti věci odrážely v očích těžce a nesouvisle, musel jsi je teprv rovnati a zařazovati, pokud jsi to dovedl. A co tu bylo překážek a hran, s nimiž jsi sobě nevěděl rady! Ale nyní se skládá vše samo, a ne nějak lhostejně, aby to bylo, ale v rytmech, v blaživých a obohacujících rytmech barev a dimenzí. Jsi snad účasten na oné chvíli, kdy Bůh, zhlédnuv dílo dne, řekl, že jest dobré... Vnímáš pokoj kraje celou tváří ve větérku (ostatní tělo spočívá ve tmě) a cítíš, že i z ní vyzařuje věrný pozdrav a požehnání soumravné krajíně, že tvoje tvář se zhlíží v měsíci, který už svítí, v masce smutného měsíce, v masce ze zlatého ledu nebo z průhledného, zeleného zlata. Jedeš sám, a jsou tedy lidé velice dobří a tiší, vše z nich opadalo, co tě děsívá, neb co si na nich hnusíš. A ti na nádraží s velikými světly, vytrysklými na prsou a s hrozny světla v rukou, a podle trati vracející

se husopasky s hejny jako bílý samet, ti už se doopravdy podobají andělům. Plyneš, jsi unášen v takovém klidu, jako kdybys měl už po soukromém Soudě, a ovšem s kladným výsledkem. Vlak nehartusí a nedrkotá, šumí a praská jako dlouhý prapor nad zemí. Ta tam jest veškerá tvrdost kdybys seskočil (ale neseskočíš, teď, když jednou začas je ti dobře) a položil tvář na zeď domu, který míjíme na okraji lesa, třeba je to sprostá továrna, vložil bys ji v teplé roucho, do řas a záhybů tajemné bytosti, ne ženy, ne muže, možná v srst zvířete, ale také ne. Je to jako motýl, západem ozářený, růžový a hustě fialový lyšaj, který se chystá vzlétnout, ale vpravdě je to bytost Dům, přívětivá, dobrodějná, mocná. Jako všeliký zjev je bytostí, jako je bytost Les a bytost Řeka, krasavice, věčně svoje vonné vlasy rozčesávající, a Louka se zajíčkem na klíně. Snad to je chvíle pravého a podstatného života: nic již nemá účelu, leč ten, aby bylo, a také vše jest, velebně a prostě. Všecko je vykonáno, dobré i zlé, a všecko je čisto svým řádem v přítomnosti Toho, který dal a vzal a opět dal, a který tak hrozně a naprosto jest.

A toto vědomí z milosti (ne myšlenka) tě unáší, žel, jen do stanice plné krásně hořících lamp, jichž je mnoho po zemi a v jamách, a jsou to magické listy, které opadaly ze stromu Spočinutí.

Stáří

Viděl jsem stařenu v kostele, čelo měla položeno na lavici, ano, na lavici, ale spíše již na rakvi, byla vetchá jako prach a zahalena do černého hedvábí, a v ruce, která byla jako divochem neb dítkem urobena z hlíny a písku, tak bolestně milá svou výmluvnou bezmocností, v zašlé a zavadlé ruce měla bílý

šáteček a stírala si pot, pot únavy, ne dnešní, vždyť seděla v jitřním chládku na mši, ale tajemný pot osmdesáti let, nakyslý a hojný pel staroby, v krůpěje sražený, blízký dech smrti na studeném čele a na skráních, jež smutně nesou pohaslá okénka očí... Hrubý je tvůj šátek na vpití tak drahocenné vody, chtěl bych ti dát měkký, aby tě laskal, upředený z vláken babího léta, která se podobají tvým vlasům, ač jsou méně ctihodna, ale hebčí a plna soucitu a smíru. Mám celý podzim v srdci, tedy též mnoho pavoučků-tkalců, počkej, upředou mi jej a dám ti... Byl jsem na ovesném strništi na dlouhém a širém poli, na mezi bylo kamení a v kamení rostl šípkový keř. Létala mračna a náhle vytrysklo slunce, a mělo broskvově nazeenalou slídovou tvář, a paprsky se spouštěly jako dlouhé, bílé žíně až do bledavé modře obzoru, jako by se potápěly v lázeň. Na strništi byla hejna husí, bílá, ale s přemnoha oranžově červenými skvrnami nožek a zobáků; a přiletěl jasný oblak a stanul za šípkovým keřem, a ten se na něm rozvil opět oranžově červenými ovály a kolečky plodů. Jaké dětinně sladké závodění v kráse a něze! Duši se to líbilo, a že jest hbita a má k tomu moc, zavřela se pevně nad tou krajinou jako škeble nad tajemným zrnem písku. - Tedy proto mám také pavoučky v srdci, a upředou ti nejen hebký šátek, ale dlouhý koberec, vedoucí až v onu vábnou dálku, kde plynou modravé vody, do nichž slunce stápní žíně svých paprsků, aby zduchověše vypustily hrubou pernost. Daleko, k potokům mezi věčnem a zemí, k vodám kání, stesku a lítosti.

Dar spleenu

V koutě na podlaze sedíš, sevřen třemi tvrdými plochami, jedna je z prken a dvě z kamene, přitisknut jsi do nich a příliš víš o svém těle, ačkoli tě nebolí, a nevíš co s ním. Ani tvá duše

nespí (a ničemu by neušla, i kdyby spala, trýzeň počká), ale nezná tě, a jest jako tiší blázni, kteří nikomu nic nedělají, i potěchu by přijali, kdyby jim jí někdo skytl, jenže neskytne: Mrtvě hledíš před sebe, ve tvář nudě hledíš, chvíli do kalných očí, ale více na její žlutý, kobylí chrup, ustavičně odkrytý... Ale neklň, nejhůře ti ještě není, však nejsi zaživa zazděn, aspoň doslova ne, můžeš vyskočiti, ačkoli zas klesneš, nemaje, kam bys šel. Ba i kdybys mezi balvany úpěl, i tehdy bys mohl býti schopen lásky, která jest podstatným štěstím, pomni jen bílé Gojkovice v Skadru. Jak teprve kdybys byl pohřben zaživa, což jest asi vrchol muk na světě: zazdění a zazděné alespoň stojí, a člověk je rostlý jako strom, je-li poražen, jako by mu kořeny podťal, chce opět vstáti stůj co stůj, ale kterak v zabeđené rakvi vstaneš? Tvář si rozbiješ a ruce polámeš a nohy si kopáním zchvátíš, a vše marno - ale v posledním tažení, nejsi-li příliš urouhán a dostane-li se ti lítosti, v což věřím, rci si, žes podoben blaženému plavci nznak ve vodě ležícímu, který maličko jen rukama hrabe v sladkém živlu (asi jako ty teď) a vidí slunce mezi oblaky v hlubokých pásech modře, on tak nicotný a sám a potopen v horizontále, a přece je vidoucím a zasvěceným svědkem Stavitele Boha, zlatou, plynule kroužící a měňavou kupolí achátový dóm dovršujícího... Tedy takhle jest to: člověk nebude pokoušen více, než dove-de snést, jak napsal Apoštol. Nuda, tvůj protějšek, rozvalující se v předčasné jistotě vítězství, cení na tebe veliké zuby, a ty z nich vdechuješ otravu gangrén, ale stáhni se úporně do sebe, což umíš, a rci si, že tré tvrdých ploch, ve kterých jsi sevřen, jest třemi listy kalichu květového (což se pak potvrdí), a že tvá duše jest jeho podstatným vnitřkem, a vcházející ob-luda, - to že koneckonců jest jen chlupatý a nemotorný hmyz,

který ti krade nektar svěžesti, ale bezděky tajemně oplodňuje.

Poznámka o Potopě

Koráb Noemův plul již na vlnách, modré ryby, živoucí kle-notnice tajemstev Páně, v němé radosti se vznášely svým živ-lem, žraloci dávili tonoucí a ohlodávali mrtvé, kytové s burá-cením bili do hlubokých vln a vystřikovali je v podobě palem, bílých jako mléko od kořene do vrcholu, a blesky protkaných. Ptáci změtení a teskni ještě létali, unavení a hladoví se sná-šeli do korun stromů, kde se apaticky nechávali lapati, rdou-siti a oškubávati těmi, kteří je za syrova jedli, vyhlížejíce s klnu-tím za korábem, stojícím na obzoru jako černé, klím lesklé, posupné slunce, ježící se věžmi jako paprsky, nebo vzhůru k nebi, neuzří-li trhliny v šedém, přetěžkém víku vod. Pestří ptáci malátně se tloukli nad smrtelným zrcadlem, zmácháni padali na vrcholy hor, kam zbylí titani se slezli k posledním, svrchovaným, bezejmenným rouháním a nepravostem. Jen královští ptáci vodní pluli za archou jako zázračný kýlový proud, bílý a nachový, tichý a prostý, obletovali ji jako závoj temnou nevěstu; ve slastné žízni natahujíce šíje jako šípy, bezpečně do srdcí tajemstev vystřelené, věstíce kroužením Noemovi i obrům. - A proto bylo zachováno všecko vodní ptactvo, že po opadnutí vln bahna se hemžila žabami, což byli zlí duchov-é utopenců, obožřivelníky v jarních vodách jako slizké chuch-valy d'áblat v hromadách se pářícími, a nebyti labutí a jejich sester, neměl by kdo osvoboditi zemi od těchto pekelně žlu-tých, přilnavých emblémů hanby a hříchu.

Kraj úzkosti

Židé v močálech pekli cihly, byla to legie starců, neboť pacholíci byli dlouhou dobu pobíjeni. Byli vyschlí a skvrniti jako mloci, svraskalou kůži měli rozbodánu pískem a osinami, a z vlasů a vousů kostrbaté a tvrdé chomáče. Snášeli slámu k pecem, s velikými noži v rukou se brodili v jílu a v zeleně se tesknoucí vodě, kterou čeřily užovky a draví brouci a rudé, obrovské a hlučivé žáby, podobající se různým Nečistoty. Píjavy jako vaky krve visely ze stehen synům izraelským a nejkrutější komáři kolem nich křepčili v milostném kvasu, píštěnce a sípějíce. Do kleteb a chropotů a modliteb a skřípění šlehal svistot egyptských bičů, a vylévaly se mlaskoty oblud v křovinách, a bodal sykot nevěstek a hyen, jež obcházely oboje zvábeny hrnci pepného masa, ustavičně zchystaného starcům, aby jim zůstala chuť k životu, aby se neutápěli dobrovolně v bahnech. Dostí mrtvých tam už zašlapali, bujné trsy pomněnek a sladkého lupene označovaly věrně místa jich odpočinku v jalových bařinách. Bubliny, podobné duhovým a hedvábitým houbám, přechoasto zrázely podzemní kvas a praskaly s ohyzdným zápachem. Byl to rozlehlý rybník Bezebubův, plný kozlů koupaných ohavně k obětem a hodům, kozlů se srstí slepenou v bodce a šupiny, s očima neviditelnými, s ústy jako ústa ryb, s ušima úzkosti a rohy rouhání. Byla to zahrada Iblisova, sádka štírův a zrcadlo Anděla Světla, jehož tvář se v něm tetelila křeččí vzpoury a opilým smíchem vítěze tohoto věku.

Odpůldne bez data

Prší na obžinky, hraje ve vsi valčík, pes na dvoře do toho vyje, a ty čteš po kolikáté oznámení o nedávné smrti milenci- ně. Milenky, jež byla pyšná. V hospodě se tančí, pes tančí okolo boudy a škube za řetěz, jsa trápen, a dívka patrně oznamuje svoji danse macabre, nebo tě dokonce na to zve. Samotáři, co si počneš? Půjdeš ven do deště, aby z tebe omyl oškli- vost nehmotného prachu, který od rána na tebe se sype, kte- rý ti už ucpal průduchy a učinil tě podobna staré a strnulé modle? Nebo zůstaneš sedět a počkáš, až hladké tóny ta- neční se promění v hady (hned to bude) a úlisně tě obtočí, modří a žlutí hadi, každý s jediným zubem, dlouhým a tenkým jako špendlík? Víc jich nepotřebuj, ochrnulou kořist pohltí jako mníci. Snad ti pošeptají nějaké tajemství, s kterým se lépe žije, některý snad báseň, nebo jen oplzlý vtip, kdož ví? Nebo přivedou hebké hádě jako družičku, jakého ještě jsi neviděl, mléčné na bříše a na hřbetě růžové, mající šupiny z křehoun- kých a navoněných ženských nehtů? Neboj se ani netěš, ne- vytrhali jich kati svatým mučenicím, ale maličkým hříšným pannám, snad i té, jež se učí teď svoji danse macabre, o čemž jsi zdvořile zpraven. Jen čti, jen čti, dlouho a úporně totéž: „Všem přátelům... v nejkрутější chvíli našeho života... že se Všemohoucímu zalíbilo...“ a uvidíš něco, nikam nemusíš chodit: smuteční orámování se ukáže černým hadem, který se bezmocně stáčí v nulu, a písmenky, oznamující víš už co, jsou samá černá háďata, právě tím velikým porozená, a obji- mají se.

Smrt Mojžíšova

Žehnal Mojžíš před skonáním na hoře Nébo veškerému pokolení Izraele, a jeho kamenné a krabaté a zryté čelo bylo z desek Zákona, kteréž rozbil, a jeho oči, které nikdy nepošly, byly ze slaných a hořkých vod Rudého moře, z vod ne už pochmuřených, ale ze rmutu reptání a nesvěcení očistěných řezavým a palčivým pískem pouště. Jeho vlasy a brada byly odleskem záře Jehovovy, kterou do sebe vpily na Sinaji. Ostré řasy jeho roucha se protínaly jako žehnoucí ručeje síly a slávy a slitování. Klečel na hoře, sám poněkud podoben hořícímu Keři z Horebu, a z jeho srdce jako z tavné peci lilo se zlato požehnání jitřním krajinám, do kterých nevejde. Pevná byla jeho slova jako jeho zuby, které se mu nepohnuly do sto dvaceti let. Rozdávala jeho pravice i levice z opojení nezvratného vítězství ve smrti, pouhými pokyny rozdávaly, a Pán plnil. Zaplakal Mojžíš, i zamračila se nebesa úrodnou rosou nad Jákobovou zemí. Zůstal klečeti jakoby koleny vklíněn do plodného kamene odříkání, ruce měl vztaženy a podobal se vtělení klikatého blesku. Tak umřel, a pochoval jej sám Hospodin, čehož neprokázal ani Synu Nejmilejšímu.

Setkání

Jízda vlakem v soumraku. Chumelí se. Všude plno, ale já sedím. Nudou opilá omezenost pasažérů hlučí, chudá žena němě stojí u svých balíků. Proti mně, nerušená a nedbajíc, židovka jako želva leží na lavici, jako zlaté tele, ověšena milostí a tíží těla, vůní, prostotou a panstvím. Oči má zamhouřeny, ale nespí. Pootvívá je chvílemi a dívá se na mne. Myslím na černé vrabce, oběť malomocných. Jednomu natrhli hrdél-

ko v kamenném hrnku, aby vykrvácel nad vodami živými, druhý puštěn na poušť. Oči jsou temné a tvrdé, a bylo by slastí vyloupati je, nabíti a prostřeliti jimi srdce: jí a sobě. Víím dobře o tvém srdci: bílý svlačec krajek na tvé košili je zrází, ovíjeje lahodně úly tvých prsou. Bujné a těžké medem lásky. Ale tvé oči jsou semena šílenství, a opojná a hutná jádra hřichu. Krutě tvrdá, ale žádost má zuby ještě tvrdší, nevývratné, nabroušené sveřepě o odřikání. Raději si zase skryj své poklady do jejich zlatých slupek a ještě nahrň vlasy, horká a prahnoucí Palmo! Plodná hlavo, spusť je jako černý, věčný sních, a přilož a přimkni ještě ruce, podobenství desek Zákona s desaterem prstů, značícím Prikázání. Prikázání, to jsou jako Ruce Jehovovy, kterými zahřívá a tiskne tvoje. Přilož své ruce, podobné dvěma slokám písně s drásavými rýmy nehtů, jež kvetou sněhem a růžemi. Přikryj oči, přikryj hrdlo, přikryj se celá a ponech ruce, divě rozrušující symboly života, symboly Stvoření a Práce Boží; pěvkyně, a služebnice duší, nádoby a kroutí hladem, že si je v běsně soustrasti přitiskneš na srdce, aby se napila tvé krve a donesla, mohou-li, i té, na kterou myslíš, a která ji s takovou rozkoší z něho za tepla pivala, a teď již nemůže, a která za to ti blahosklonně půjčovala na potěchu malík s růžovou a ostrou hadí šupinkou nehtů...

A probereš-li se z toho a nebude ještě večer, dívej se zas, a smuteční orámování se ukáže hlubokým příkopem Smrti, a písmenka se zjeví čipernými kostlivečky v křepčení (co jich je!), a slyš jen: není obžinek ani psa, ale oni si pískají na klarinet z kostí a kostkami si buší do lebek a hudou na hřebeny z čelistí, a uvázaný ďábel uprostřed nich vztekle chřestí řetězem a vyje a skáče okolo boudy: vidíš, či nevidíš?

Zánik

Výletní loď s oranžovou plachtou se potápěla ve vírech. Točila se jako pes, který si kňučce chytá ocas. Zelená ústa vln se smála a pěna svítila jako zuby. Lidé se kroutili, podobni politým a rozzlobeným mravencům. Byli ryšaví a černí. Plivali kysele a polykali hořkost a sůl. Trojhranná plachta, na níž namalováno oko Prozřetelnosti a nejsvětější Trojice, ne z úcty ani na paskvil, ale z příčin obchodních a stranických, hořela zlatým plamenem v šedi. Byla podobna špičatému měsíci. Loď se točila a potápěla. Několik lidských skvrn se ještě zmítalo na čistých vodách, poslední nadávky a poslední modlitby se zalykaly. Třírohá šarlatová plachta vířila: jazyk žíznivě vyplazený z hlubin ještě ustrnul nad propastí, potom překousnut se skácel a zhasl.

Vzpomínka

Malý chlapec se probudil v zimním ránu, byla tma a pro něho ještě noc; ale bylo již zatopeno a po zdech se rozlévala záře plamenů a na strop malovala nádherné byliny a ratolesti, a v nich ladné ptáky, kteří zdvihali a rozpínali křídla, ale neulétali. Kamna v přítmí se podobala ohromné, schoulené sově s ohnivou řítí. Bylo to lesní houští v tmách, teplé a vonné, nekonečné do hloubky a trvající. Blažení pětiletí! Zlaté listí se snáší chlapi do podušek, něžná zvířátka se v něm chvějí, můžeme je hladiti a lapati ručkama po spánku malátnýma. Ještě je dlouho do dne. Venku je mráz, jasno, měsíc nesvítí, ale hvězdy jiskří. Vedle v kuchyni už chodí, tam už nemají noc. Vejdou sem za chvíli pro něho, půjdou po špičkách; nechají pootevřeno než se vrátí, a vpustí vůni snídaně do pokojíka,

vpustí jeho kočku, třeba též některého psa. Kočka zamňoukne a skočí k němu, bude přešlapovati vzrušením a zatínati drápky do peřiny, potom začne přísti a lichotit se. Pes bude chvilku klapati přecházeje, kýchne a začne si vyklepávat blechy, načež se uloží někde na podlaze. Blažení pětiletí. Svět vůkol nich je veliký a Bobrý. Kočka u hošíka usnula, ale on už neusne. Život je příliš pěkný, aby se zaspal. Má ruce natažené na peřině, nic již nechytají ani nehladí, oči jsou upřeny v nazírání tichého blaha. Ceká. Otec je venku, někde na dvoře. Vejde k němu brzy a políbí ho. Jeho šaty budou ledové, ale vonné mrazem. Hvězdami modliteb, myrty moře; které Pán si proto dal zvláště probíti, abychom tak tupě jich nepomíjeli; prorokyně pokání, hostinné Márie a Marty, těšitelky loučících se, schrány mene tekel... Je večer, stará želva v Nantes bučíc bloudí na pobřeží, má mozek vyražen už šestý měsíc, a ještě tři měsíce to potrvá, než zahrabe do písku tajemné vejce Smrti. Její sestra na Ceylonu nemá než půl srdce, ramena a hlavu; vykrajoval ji řezník za živa, a její hlava dosud chňape. Na Ostrově Pokladů třetí se šourá k moři. Mužstvo kapitána Flinta ji drželo nad ohněm, až z ní opadl štít, a potom ji, nezmarnou, pustili, aby sháněla na nový. Ale ona toho neučiní a ve vodě zemře. Čtvrtou drží kondor a vynáší ji nad skály hor, načež ji vypustí z pařátů a o útes roztrhává, aby se zmocnil masa... Ty věz, krásná sestro matamat a hydromedúz, nádherný plaze bez jedu v ústech, že ani tebe nezachrání štít tvé lenosti a nalíčené lhovosti je příliš drahocenný a ohnivý uvnitř, bude ti vzat; je večer, měsíc vychází nad Rudým mořem a kosti faraonovy a jeho vojsk napřímeny dmutím přílivu klekají marně před tváří líbezné Isidy, je večer a pátek, měsíc vychází, a na Golgotě, šilhavý voják mechanicky, jako rak vzepřený na zadku a s nataženými klepety, vrazil kopí do boku

Kristova; ale dech Srdce mu svívá šupiny s očí a voják úpí, uzřev koho bodl; krásná sestro matamat a hydromedúz...

Noční vítr

Procitneš-li v podzimní noci a uslyšíš hukot větru v rozlehlé zahradě, neusínej, ale vyslechni černého anděla, který zpívá pod okny historii hříchu, a teď právě odvěkou a stále tryskající zvěst o Potopě, plné neprůhledných vln, v kterých démon pokání ochlazuje přetěžké desky mračen, do nichž rydly blesků Pán vepsal dlouhou a strašlivou báseň Viny, varhanami, polnicemi a bubny vod a vichřice zpívanou. - Ó by se ti podařilo rozvésti ty tvrdé, uzlovité, kamenné a rachotivé sloky v řeč lidskou! Bys rozpletl ta svistící a praskající a smýkající se lana větru, a učinil jich hudbu srozumitelnou sobě i jiným! Co by to bylo vláken a vláček, co bolestných žil, co strun, co kovů, co vpletených vůní, co světél! Kolik kleteb bys vymanil z pout, a kolik modliteb by se rozzvučelo pod přečistým a divným zrakem hvězd! Od větríku poledního, v kterém Hospodin se procházel rájem po Pádu člověka, až do vichřice Letnic, a odtud do plnosti vesměrných hymnův a úpění Posledního Soudu... Procitl jsi v podzimní noci, slyšíš hřímání Sinaje a praskání rozbitých desk Zákona a trhání Opony v chrámě. Slyšíš triumfální elegii anděla smrti; a jeho slzy ti klepají do tabulek v okně. Neusínej, ale vyčkej. Dívej se pozorně, možná, že jej uzříš: orosí-li se sklo okna zvnitřku, věz, že na ně přitiskl své ledové čelo. Otři tabulku a s láskou svrchovanou poznáš plačící tvář matere Evy...

A vousy ojíněné; to bude k smíchu: veliké kníry, jako zcuhané čtvrtky měsíce. Tehdy teprve vzejde pravé probuzení. Bděni doopravdy. Bděni je mocné a světlé. V zimě tišší; za-

hrada je také všecka tichá, a chlapcovo bdění se řídí podle jejího... Zavírá oči a vidí: zahrada ho zavolala oknem: přiložila nachové rty na okno. Červánky. Zahrada je pod sněhem. Nejiskří, dva růžové pruhy se položily do stínu. Jako dvě paže na pokrývku. Běží k oknu. Pruhy se šíří a mizejí - ah ne, zdvihají se, ramena mu zrůžověla. Objal ho zimní den. Obrovité, černé smrky nepohnutě stojí a hledí. Zdvihl prst z pěstky, zachvěl jím a porovnává: ne, ani tak se stromy neodchýlí. Ale divná to věc, celý smrk zde zakryje pouhou rukou, takový velikán, když se k němu přijde. Divné. Nehnou se. Mráz je drží. Jen na dvou sousedících vršcích se kolébají dvě straky, pokřikují o démantech v koruně Zimy a o krvi na jejich rukou, která se nedá smýti.

Trojí sen

Viděl jsem pustý rybník v zimě, koně po jednom z něho vyváželi náplav na sáňkách, dělníci byli temni a zapáchali, stál u nich vysoký stařec, šedivý a krásný; bál se a měl dobré srdce. Mlhy lomily rukama nad sněhem a hluboké koleje lkaly.

Viděl jsem dívku hnědé pleti a s vlasy bílými jako bavlna a bílá srst, oči měla modré, a šikmé kozí panenky v nich.

Viděl jsem démona s bílou hlavou, měl průhledná prsa i život, a žlutá křídla. Letěl bezvětrím a zpíval. Slunce vycházelo v osm hodin a bylo podobno uťaté hlavě na zeleném hedvábí.

Podobizna

Její vlasy jsou rzivy v létě, a leží na ramenou spjaty jako snopek měděných prutů Prorokových. A v zimě jsou černy jako

spuštěné vlasy planet, máčené ve vodách za nocí nového měsíce. - Tajemné a strašné vlasy, každý z vás jest osidlem a každý vláčekem, na které se věsí poslední vzdech a poslední pohled tonoucího! Houštiny rozkoši a pouště hříchů! Poduško lásky, poduško utěšení, poduško skonu! Tančící smolnice žádostí, omámivý víre vzdání, černý a studený dešti vzdálení! Bizarní schráno tváři, v níž uhelné zřítelnice doutnají na mramorech pod stříbrnou deskou čela, znaného vypouklým křížem dvou cév! Sirný dešti, jímž srdce vidoucích se obracejí v sloup, ale spravedlivé krásy jejího těla nehubící! Zlatistého těla, indigově pokresleného úpončím proudící krve, podobného zamrzlé desce skla, již prosvítá slunce. Plodná bouři v zahradách mé duše! Háve čistoty, závoji růměnců, pouto rtů, které ještě nepropukly v píseň země! Ó křídla, ještě nerozpjatá vanutím zrání, ale již sebou škubající: rozlétnete se záhy, a kdosi medově hnědý se mi snese na prsa; ó nebuď to můra, sající krev, ale požehnaná holubice, žádající pšenice lásky! A vy, jesenní oči, buďtež olivami pokoje na kmeni vyslyšení!

Moraně

Máš olověné skráně a čelo vápencové. Ruce máš rudé jako šarlat, nevím, je-li to čerstvá krev na nich, nebo je-li to oheň přece, jsou to dva ohně, protože prahneš, a vzňala jsi se od rukou. Zatleskej, můžeš-li, máš se proč těšit, přemocná lovkyně, která jezdiš mořem po žraločích hřbetech; často tě tak vídám nad vlnami, a jako mhavá luna létáš na horách; zatleskej - vidíš, nemůžeš, nemáš už rukou, máš plameny na pahýlech. V nocích se vznášíš jako veliký, modravý, sněhový křišťál, náručí rozpjato, a vábíš hladovce krásy ohni svých

dlaní a prstů, stigmaty, světly o pěti cípech, která krouží a snoubí se v letu jako purpuroví ptáci.

Máš olověné skráně a čelo vápencové: a pod touto stráží oči, jež nedovedou plakati, protože neznáš Lítosti, ó běda tobě, Lítosti, která sežírá rozkoše, jako plamen hubí ubohý hmyz, neznáš své sestry, která jest větší než ty, běda tobě, ty smolnice suchá! A běda mně, který znám lítost a přece plakati neumím, a nemám děr na místě očí - ale zato v nich mám zrcadla tak děsivě citlivá a mocná, že se nedají ničím zmásti ani přemluvití, a všecko mi ukazují přesně a neúprosně hlavou dolů. Extatický děs z toho mi leží na prameni slz jako ledový příkrov a nedopouští, abych jimi omýval rány a poskvrný duše.

De profundis clamavi.

Babylon

Věž strměla zježena a bodlinata; plna zvenčí vhloubených výklenků pro ptáky věštce a pro poustevníky noci a slunce i poustevníky nepravostí, a byla jako netvorný a obrovitý kaktus v poušti, a měla podobu zvířete, které sedíc záhy doroste do nebes a nabodne slunce na jazyk jako hrbolatá ropucha zelenou mušku, a pozře; které v den své plnosti se oděje blankytem jako ve splývavý háv, a kameny hvězd si dá osázeti do zubů (pomněte rubínů ve věčně hladových ústech hodin, zlatých zrn kadidla ve svících po Vzkršení), a bude velikým bohem, němým molochem a baalem, dunivým triumfem pýchy a uměn... Rostla obluda a tučněla veřejně na odiv, zřeli jste jí do útroh a viděli jste její hnáty, jak se potahovaly jakoby masem a koží, a kůže žlazami a deskami a vlasy, ale nedorostla pro kletbu jazyků; dostala nohy a život, který byl líhni

sodomstev, dostala ruce vzteku a ramena vzpoury, srdce v podobě obětní peci a černou dvojici prsů, které měly ustavičně ronit krev žertvených. Více ne, a takto dumala a schla v pustině sta a sta let, jako kaktus čím dál rozervanější ale který posléze se rozvil květy podobnými nožům a tak purpurovými, že šlehavým nachem pozřel slunce, a oblohu zastínil, a oblaka spadala na zem ubohou slinou: v den Letnic po Nanebevstoupení Duch v ohni se snesl, projel modlou a obtočil ji vírem a v podobě jazyků vyšlehal všemi průduchy (ó květy siného, sirého kaktů! oštěpy! drcené hrozny! mléko života a hříchu! hořící ruce! bakchantko ryšavá, Věže!), v hukotu a bleščích ji rozmetal a shrnul prach z ní, rozvál jej jako září a milost na cesty Apoštolům, a takto je vodil po kobercích vidění dobra a zla, i znali veškery znaky a jazyky, a všecka přisavadla prázdnot a zoufalstev a pálení žádosti v lidech.

Památce Kyklopů

Posvátný bratře Polyféma s olivovým břevnem v syčícím oku, mrzce ostříhaný Samsone, kdysi přece pějící sloupe zalíbení a radosti Jehovovy, obraze Jeho bujaré a nezkrotné veselosti a postrachu těch, kteří jí nenávidí; Ezaue, jehož Istně připravil o Požehnání Věčné, rudý a srstnatý Ezaue, vzbouřené srdce, samot soumraků a lovišť vyhledávající, miláčku rosy a zory, ryšavý Ohni Lásky, potulný odlesku Keře Mojžíšova v pustinách; a ty sám, sveřepý Pse Hospodinův, když honil svoje vrtohlavé a špinavé Stádo pískem pouště, přespravedlivě v slavné. krutosti ubitý, když tě nebylo už třeba, Mojžíši, proroku vodstev; Samsone, Ezaue, Mojžíši a přede všemi tebe, Adame s bílým háďaty trestu kol zřitelnic, pozdravuji vás za vaše melancholické potomstvo! Za syny vaší zpronevěry,

vaší bědy, vašeho šílenství; vašich pádů, vašeho hladu, vaší srdcervoucí velikostí! - Petře-Kameni, ty údivné srdce, rozpustivší se při ubohém ohýnku v nádvoří, a které přece jsi neúchylným srdcem Nevěsty Kristovy a démantovou skalou Hrobu, z kterého vstane v Den Svrchovaný; Petře Svatý, pastýří Ovec, pomni a dbej černých Beranů, kteří v bolestné odyseji Historie přece jen jsou přenašeči a zachránci tajemného Nikoho, kterýž Jest, a který zděšen se zhlíží v bezcitném a ironickém okeánu duší vlažných!

Píseň mrazu

V slunečném a sněživém zimním dnu vysoká sosna stojí na kraji mlází, stojí tam strnule kněžka v extázi vnitřního kroužení. Stojí tam borovice dole drsná a hladká od půli, stojí tam Siréna pějící o tvrdých žárech slunce a hvězd, které do sebe vsála a kterých nevydá leč po smrti. Tančí gesty vyšlehlého plamene, má nahé paže a nahý trup, a zelené vlasy si obtáčí v olivový závoj oblaků, zlatě zbodaný. Zima je krutá, dřevo je kruté, nejkrutější jest naděje. Živé dřevo hoří dovnitř a neshoří, jen voní a prahne. Dálka sněhu utěšuje, stává se ráda neskonalé krásným, bílým listem, který je pokreslen větrovím, potoky a zvěří. Tvoje duše, rozlitá a rozpuštěná v měkkých vodách zvyku, krystalizuje náhle v podobě kouzelného oka, oka opálného s modrou zornicí, zahaleného v oblačný povlak a zevšad vnímajícího. Zrcadlí a soustřeďuje stesk a žal čistých tužeb, které předčasně pomřely, a nyní v podobě sněhových pápěrků volají po Mesiáši. A prostřed jejich mrazného víření a třepotání strnule v rybích blyskotech Siréna sněhu krouží nehybným tancem Utkvění na kříži, tancem vraženého kopí a opuštění od Boha, tancem vztyčeného hada, ryšavého s filovým žiháním a s kulatým čelem, zakukleným do bodlavých,

černých květů Stromu z prostředí Ráje, tančí Siréna, jež svírá v zubech bledý, odpolední měsíc, zakusuje zářného a nejtiššího beránka na oběť fáze a k skropení izopem bran Samoty.

Zíma

Včera napadal první sníh, vyjasnilo se večer, v noci svítily hvězdy, a nyní v časném jitře růžová poupata zory se rozvíjejí pod siným sklem atmosféry na úbělové, širé misce, nebo na bílé, přečisté dlani, s prsty zkřehnutím zamodralými.

Chalupy jsou pod příkrovem, podobny ohromným, na pouti odpočívajícím ptákům Severu, stromy a keře v zahrádkách jsou popelavými arabeskami v jejich peří, dálkami hvězd mrazivě svítícím.

Lidé vycházejí a s námahou se brodí sněhem, mám z nich dojem přemocných, černých žab, lezoucích neohrabaně a radostně v pohádkovém, bílém bahně. Lidé šťastní jako medvědi, a zdá se, a není to klam, že pod každým těžkým krokem urputně zadupávají nějaký křehký, jen pod sněhem pučící klíček úzkosti. Vidím tajemné vinaře vrahy z vinice Hospodinovy, líně v prorockém tichu šlapající ledové hrozny prokletí.

Koleda

Sníh, sníh, sníh. Večer a západ slunce. Veliké stromy strmí holy, nízké zachumelené smrčky v řadách jsou jen jasnými kužely, podobny prsům. Zíma je bílá, chundelatá vlčice s černými tlapami, leží jako bohyně vilné plodnosti. Tlapy má vzhůru (větve stromů jsou ostré jako drápy), a rudé slunce jest jazykem v její otevřené mordě, mokrým krví. Mračna jako šedá

štěňata se sklánějí, a sají z nesčetných, naražených cecíků šelmy. Vlčice má oči jako uhly a zuby průhledné jako led. Jest krásná , , nade všecko pomyšlení, leží u vchodu jeskyně Vánoc a vyje nejhroznější, ale dokonalou flétnou hladu k žalmu Andělů nad údolím, hudbou pádu a hříchu k výsostné písni pokoje.

Koleda

Oči Dvou Zvířat jsou veliké čtyři modré hvězdy, jejich dech, který se sráží ve studenu, to jsou oblaka. Jazyky Osla a Vola jsou pruhy blížící se zory, a jejich zuby jsou zasněženou krajinou.

Oči Dvou Zvířat jsou čtyři andělé, dech Osla a Vola, který se sráží, to jsou dlouhé, nejněžnější plenky, v které ho andělé halí. Jejich jazyky v zubech jsou proroky krve, a zuby jasnými slokami věštev.

Hlavy Zvířat jsou podobny Archám, Hlavy Zvířat jsou podobny Araratu.

Hlavy Zvířat jsou podobny Hroznům z Chanaan. Hlavy Zvířat, kouřící jako Sinaj, s jazyky jako dvojí, růžový plamen, poštěte nás ve jménu Otce i Syna i Duchu. Amen.

Solný sloup

Asi mnohý z vás, usychaje pod sáním bolesti nebo chtíče, záviděl ženě Lotově, které se dostalo takové senzace, že definitivně strnula v extázi. Pekelná dokonalost Sodomy a Gomory probudila dokonalost hněvu Hospodinova, a tato opět dokonalost trestu a plnost jeho krásy. Ohlédla se žena Lotova na útěku, a vidí sírovou a šafránovou oponu ohně, za níž

jsou obětováni Kozlové Belialovi. A kolem tohoto Svatostanu Zla slyší a vidí řev a skoky horkem pukajících lidí a zvířat, a píseň plamenů jako jazyků nad hrdly saní, zlořečením se dusícími, a útěk lvů a hýkání oslů a černá a rudá plížení se hyen, a kroucení se vegetací, a déšť popele. Vidí zlatý trůn Luciferův, na kterém sedí zahalen v obětní dým, stoupající z masa prostopášníků a z vlasů vilnic. Kterak by se na ní nevyrazila sůl údivu a strachu jako malomocenství, a jak by se nebyla seschla vnitřním žářem nadšení a žízňě po náplni? Opovážila se uvidět, co mohl vidět jen Bůh, a nezbylo jí než zahynouti, poněvadž zradila zemi. Jako prve Eva zradila Ráj. Tedy ani jí nezávidíme, jako ne poznavší Evě; nezbyvá, než abychom dále chodili pouští mezi cisternami krve, a hledající zhlíželi se v nich tak dlouho, až najdeme tu svoji, která nám ukáže naši tvář v její identitě, což bude úkojem svrchovaným, cisternu smrti, která toliko jest rudou pečetí, jež od věků vrouc čekala na náš obraz, jako vosk buly na otisk prstenu Rybářova. A jest to pečeť zavírající hymnus Života, z něhož některá slova Kristus se srdcem sevřeným psal prstem do země, když mu žalovali na cizoložnici... a ani Apoštol miláček jich neuměl nebo nesměl zaznamenat.

Dobyvatelé

Přistály karavely na zeleném písku, sto dvacet bojovníků vsedlo na vrance, jejichž hlavy byly oblity ohněm, a vyjeli k pralesu, těžkým poklusem nejprv, potom dunícím a sršivým tryskem.

A dorazili do pralesa, který byl všecek růžový pod stříbřitým nebem, a vnořili se do něho bílí jezdci na černých ořích, a prales přetékal vůní, že ji bylo cítiti všemi smysly, vůně šep-

tala a vznášela se viditelnými chomáči, a byla hustá a lepkavá na prstech, a mezi vzdychajícími obludami palm a lián sama byla bizarní vegetací, listovím tuh, zakořeněných v bahnivém dně Potopy, úpončím se ovíjela o srdce a hladkými korunami o čela dobrodruhů, visela jim ze skrání v přilnavých květech baživosti a perverze. Vrcholy stromů se prohýbaly pod množstvím opic, visících jako ohyzdné, vřelé a chlupaté plody, a prales duněl jejich poskoky a pády a chroptěním, a písněmi a pískáním ptáčat, která tvořila měňavé a měnlivé obrazce a okrasy ze všech jiskřících barev po rostlinné klenbě, zakrývající pravou oblohu. Kolibříci byli tu hvězdami, perleťově nadechnutý pták s rudýma očima lunou, ohromný bažant byl sluncem. Jeho strom-prestol byl ověšen plazy, i vypínal se na něm jako odvěká, nestárnoucí, přesycená modla. Nebylo znáti kůry stromové, protože byl pokryt spletenými, barevnými hady a háďaty; ale to bylo jako nejkrásnější mřežování maurská, a strom byl jako drahými kameny vyšíty ornát. Pod hřadem kupila se nesmírná hromada kústek, zubů, hlaviček a bílého kuřecího trusu. Ale spodní vrstvy této hromady byly již zarostlé dlouhou a jemnou, průsvitnou travou, podobnou vlasům, emailovanou červenými květkami, milostnými srdéčky (dicentra) našich venkovských zahrad. - Veškery jezdce pojala žádost zmocniti se ohnivého boha. Vypjali se v sedlech, zamířili šípy. Ale upřevše lakotně a rouhavě pohledy v planoucí terč, oslepli všichni, a bloudí hvozdem bez cest, výsměchem stížení kentaurově, kteří co nevidět bídňě se rozpadnou vpuři.

Krutá noc

Ležel nešťastník v bouřlivé noci na lůžku, úpěje pomoc! pomoc! protože měl strach, že vítr mu serve střechu nad hlavou, a že bude i se svou zimomřivou prací vydán napospas zlým mocnostem povětří a země. A vítr venku jako rozlícený býk slintaje supěl a úpěl, a rohy bil do krovů, a modrým, fosforeskujícím jazykem olizoval zapadlá okénka. A měsíc, svinutá, zlatá opice, díval se sklem a šeptal, posměšně napodobě: „Pomoc, pomoc!“ Rozpálil se hněvem onen ubožák, i proklel jej s velikou zlobou; a jaké bylo jeho udivení, když měsíc ihned zhasl a zmizel. Muž, aby zahnal mátohy, a útlak, rozžal sirku, ale světla neuviděl; až mu spálila prsty, poznal, že hoří, ale on že za svůj hřích oslepl. Vjel si zděšen bolavými prsty do poslých očí, zaječel a skončil, a vítr se utišil a snášel se sních.

Jarní vítr

Vítr je drak s tělem mátožným, bez nohou, s nesmírnými křídly, v srdci s tůněmi strachu a s těžkou hlavou, plnou jazyků všech barev duhy. Bylo mu odňato světlo duše a vítr je honí a honí a lká, do všeho bije a o vše se uráží, jsa vnitřně slep a hledaje světla své duše. Převaluje a hltá sních, hledá ve vodách, hledá pod omítkou zdí, ve vlasech žen a v zoufalství mužů. Polyká vodu a chrast a sních, boří zdiva, ale světla duše své nenalézá. Je skryto jako zelený, průhledný ptáček na nádrech lunny, a marně vítr instinktivně stáčí oblaka v podobu nejtišších hnízd, podobných růžím, protkaných paprsky a vystlaných něhou mlhy, zůstávají přece prázdna a všecka jejich sladkost se obrací k zemi v podobě iluzí a májových pršek. Vidíte-li duhu jarní, pomněte lačných jazyků větru; pomněte,

že nemá světla duše; že duha jest odleskem jeho propastné touhy po světle duše, po skelně zeleném ptáčeti, jehož zpěvu neuslyší pro burácení vlastního nářku. Proto složte ruce k požehnání na jeho těžkou, šílenou hlavu!

Kohout a den

Kohout se probudil na haluzi, zakokrhal a zabušil křídly na brány temnot, a jako rozdrážděné včely z úlu vysypaly se naň hvězdy, vpily se mu do peří a pokryly jej leskem barev. Žlutým zobanem proklovl tajemné, modré vejce noci, rozpušlo se, a z růžových blan se zrodilo svítání. Příliš klovl kohout, vystříkla krev, polila mu hřeben a lalochy živou a neusychající červení. A rozlila se krev po obloze a ustydla do červánků, natekši v překrásné smaragdové kalichy, rozestavené po východním obzoru na pohostění Slunce, hřebenaté, purpurové, jiskřící, urputné, hýřivé a pyšné modly kohoutovy, která si jej učinila rytířem, připjevši mu quijotovské hřebíky ostruh, a knížetem s nachovou korunou sveřepého opojení.

Legenda

Byl jasný, zimní večer, hvězdy byly rozdmýchány studeným větrem a svítily široce jako v údivu čistého štěstí. Bůh, aby se potěšil, vytvořil duši ve své myšlence, a ta se třásla úzkostí před vtělením, jako obětní zvíře, když uvidí nůž. A protože bílý stařec Stvořitel nikoho nevystaví zhoubám a nebezpečím země bez jeho výslovného svolení, což nezbytně jest pravda, byť se to zdálo nesmyslem, Bůh, neskryv jí tučného hrbu trýzní, kterým jest tělo po pádu, ukázal duši na zemi v pažitě beránka, který byl všecek jako nejjasnější křišťál, vnitř i zevnitř,

jehož srdce vonělo jako hvozdík, a hlava byla jako démanty posetý pohár many, tělo jako blažený sen a nožky jako zasněžené ratolesti, a slíbil, že jí bude druhem v životě. Duše si ho se zálibou prohlížela, ale nepřestala se třásti děsem a ošklivostí předtuch. Odvrátila se pak neradostna, a uzřela vlka s černými zuby, tak hubeného, že jeho dech sípěl v kostech. A jeho oči byly kalny a smutny jako oči nečistých. Vlk se hnal po beránkovi, aby jej pohltil. Hnul se v ní soucit, třásla se však dále a nechtěla na zemi. Ale když náhle beránek zabečel raněn dravcem, a vytryskla jeho nejčistší krev, rozhodla se duše v okamžení, přijala vše z rukou Hospodínových, vrhla se na vlka a zahнала jej, a nyní teprv usedla s láskou k beránkovi, jenž úpěl a měl už všecky čtyři nožky překousané.

Detail z Umučení

Kristova koruna je čím dál těžší, krev ustavičně vypryšťuje z hlavy a sedá se kruhem jako v nádobě. Nádoba je děravá jako cedník, a z Kristovy koruny kape krev, rychlým, filmovým tempem, zalévá mu oči a sládně mu v ústech. Teče mu na ramena a stává se nachovým pláštěm nahého Césara rozkřídleného na divošském sídle, tetovaného, emailovaného a inkrustovaného okrasami, purpurem a modří v mědi a měděnce. Krev stéká po Kristu jako dlouhé, tlusté vlasy, lechtající na plodnou rozkoš, která vyvrací žebra a mění vnitřnosti v urputný valoun. Splétá se jako řemení, objíždí údy a svazuje ho a uvazuje, pevně pletena a ovijena prsty Lásky, která se u díla nesměje, ale také nepláče, a která div nezšílí triumfem. Bůh se šlehá biči vlastních žil, a ironie kněžů s opilstvím katanů jsou jen nejmrzčími zrcadly jeho hvězdného deliria. Bůh

se mrská a jeho divoké myšlenky tančí do rytmu ran jako gityany andělů a smrti.

Sen o Golgotě

Zbylo nesčetné množství lebek po trestu Potopy, i ustrnul se Noe a narovnal je do mohyly v oblou horu Golgotu, která v běli byla modravě nadechnuta a podobala se velikému ojněnému hroznu, položenému na stopce, a hrotem obrácenému k slunci a hvězdám. Prolezly ji legie myší, které měly hnízda v dutinách a hlodaly a jedly zbytky suchého masa z kostí, a v nocech tam chrastěly a chroupaly a pištěly jako paskvil pekla, hladem sov obletovaný. Za mnoho let se hora sedla a porostla bujným býlím, a později Noe tam štípil vinici, z jejíchž plodů se potom tragicky zpil. I nechal ji opět zpustnouti, až zase po množství věků Pán vsadil na její vrchol svůj Strom, poněvadž před Noemovou horou lebek a před Potopou zde býval střed Edenu, kde Eva učinila smlouvu se Satanem. Strom se ujal, a Kristus naň štípil Bolest, a sám se jí opil, až klesl v lože Smrti na tři dni. A rozrostl se Strom svými kořeny až do základů plodné hory, a byl by vyrostl v živý žebř Jákobova snu, avšak zahradníci nájemci místo opatrování z něho rvou nezralé ovoce, jež draho prodávají, oklešťují jej a suší na něm nečisté cáry, a Strom hyne a chátrá, a již snad nezbude než jej odtítí, aby vyhnal z kořene, a dlužno, aby Zahradník opět přišel, a ubil kozly a vepře a psy. Protože veškery sladké prameny vyschly hanbou, bude nucen zalévati výhonek našimi posupnými slzami z křivých koflíků závratě a trnutí.

Zánik

Záříl měsíc a byl propleten temnými stružkami, hrbolky a kouty, a byl podoben svítícímu, plnému břichu rozpáraného zvířete, jež oblaky obstupovaly jako zkoumající augurové v ohromných, bělostných a nadýchaných rouchách. A věstili všichni smutek a zlo a záhubu, a potom se na zvíře vrhli a útroby roztrhali, vylili žluč do moře a střeva v podobě hadů padala na zemi, a hadové uštípali veškeru živou bytost, až nakonec tolik se rozmohli, že pokryli celou zemi, a ta se třpytila měsíční září v tmách dohasínajícího kosmu, a nad každým hrobem lidským byla hadí stráž jako lampa dušičková.

Leden a květ

Jinoch jde v mrazivém ránu silnicí, slunce již vyšlo a visí ve štěpech aleje jako žlutavý motýl, teprve se rodící z temně modrého a zářícího pavučí, s křídly ještě vlhkými a svinutými. Úpí sníh a úpějí vozy, koně mají jinovatku na hubách a velmi je to krásší, připomínají Bible a Betléma, a jejich kývavé hlavy jsou jako mocné, oválné chleby zamoučňené na patce, a jako převeliké, temné plody, kolébané větrem v podzimním přítmí, a na hrotech stříbrně zmrzlé. Také mužům se srazil dech na vousech, ale ti se podobají někteří zbojníkům, většinou však bohům hlouposti a sami sobě, mladí jsou směšni v šedinách, ale žádný nepřipomíná Josefa pěstouna Páně, nebo Františka z Assisi. Ženy jsou všechny zahaleny, ale nejsou to obrazy putujících Madon, Alžbět nebo Terezií. Však přece jedna dívka dává mysliti na Kláru, „sazeničku první“, je zardělá zimou, její uši ve vlasech se podobají purpurovým ptáčkům schouleným do Jehličí, a její oči jsou jako veselé lasice, bezpečně

vyhlížející z blaženosti doupat. - Jinoch, který schoulen do sebe a zmořen to spatřil, náhle tak se rozradoval, že korntá hlína jeho srdce jaře vypučela a ústy zkvetla v červený tulipán s bílými tečkami zubů. Motýl slunce oschnuv rozepjal křídla a strásl z nich jiskrné tkáně paprsků jako křišťálová osidla a pouta pod kroky divného setkání.

Stigma

Kdosi, lhostejno kdo, byl v mládí tolik zrazen a zrázen, že nakonec slůvko Zrada mu běhalo před očima duše i těla jako živé, že je viděl na cestách a v trávě, ve křivkách ptačího letu, ve hvězdách, v oblacích, ve vlnách vod, na čele noci a v pestrých zrcadlech dne. Nohy se mu po něm smekaly, úpělo pod koly a kopyty na silnicích a drahách. Pojídal je z misek a trápilo jej ve vnitřnostech jako živé sousto. Viděl je napsáno oblou kněžskou latinkou (nevěděl proč to, ale tak to bylo), plazilo se před ním, a zamhouřil-li oči, skákalo jako šedá myš, pronásledovaná na strništi. Bylo věrnější než stín. Zdálo se nezmarym, ale měnilo se přece: velké Z, které zpočátku ovládalo celou arabesku slova, znenáhla haslo, a vynikl ostatek - rada. Všiml si toho konečně, nečetl však rada, na to byl příliš barbar, opilý a tupý.

Četl rád ... a trhl sebou jako uštknut, ihned odplivl a s chechtotem řekl: „Mrcho...“ Jen jednou, a i za to se styděl. - Čím víc pak stárnut, tím se slovo krátilo a bledlo, jako by všecka jeho intenzita již mu byla přešla do krve, a on ho napříště viděti nepotřeboval; měl je jako vtetováno v duši, měl je zapleteno jako úlovek a nejjistější kořist života v sítích žil a nervů, měl je nepohnuté a zřejmé v mystických diagramech sudby. Psané slovo se ztrácelo, i vídal nakonec již jen a, pouhé a, jako nastrojené osidlo a jako katovu smyčku. Zadíval se na to kdysi upřeně,

ve chvíli vzpomínání a zpytování svědomí, a říkal si: „Zrada, a, zrada, a, a...“ klička se šířila, kroutila, žhnula... zdálo se mu, že se lačna olizuje... zrada a... klička poskočila, ovinula se mu o hrdlo... a... kdosi neviditelný vítězně škulbl za chvostek a; osidlo se zadržlo, muž zachroptěl a druhého slova v tomto životě již nenalezl: hledal totiž horšího, a na zemi horšího není.

Zátíší

Jest přeteskné zimní odpoledne, uvázali jsme kytici zralých slunečnic na okno vedoucí do zahrady, a létají si pro zrna brhlík modrý a cihlový, tři zelené sýkory a tři uhelničci, podobní myším, a o málo větší než ořech. Díváme se na ně s otcem, také trojbarevnou tlustou kočku zajímají, leží na polštáři a hledí na ně, někdy zajektá vyceněnými zuby a vousy zježí, ale nevstane. Ptáci pěkně se střídají, dokud mají hlad, druh skromně čeká na druhu, až si vezme, sedí zatím na rámu nebo na jasmíně. Ale jakmile se zasytí, znervóznějí nebo jsou bujní nebo pomýšlejší na budoucnost, nepěkně se sopí a zahánějí, byť s krásnými gesty: křídla rozepnou na obranu kořisti, zobáčky jsou jako černé, dvojité trny. Je zimní odpůldne a nahoto mrzne, slunečnice na okně se velmi podobají plástům medu, bílého a fialového, plástům ve zlatistých miskách, umně na okraji ozubených. Ale zrna v ptačích ústech jsou jako drobounké chleby, divné a sladké, živící neočekávaně a hojně. Až do soumraku trvá shon a poletování, tikot a klepot a svítění barev z primitivní, okouzlené kytice. Potom houstne vzduch a pomalu se snášejí pápěrky sněhu přítímím, tiše a stále, ptáčata přiletují řídčeji a řídčeji, až ustanou, a noc jako svatá Marta s péčí prostírá po zahradě úbělový ubrus na posvátné hody Smutných a Bázlivých.

Ruce

Její ruce unaveny sní: jsou chladné, ale teplejší než mramor, na němž odpočívají. Bělají se vedle zeleného absintu, ale jsou zlatší než mramor. Jsou protkány cévami, ne jako listí, spíše jako oblaka. Zdobí je modré nitky, barvy ne achátové, také ne tak skvělé jako blankyt nebes, hlubší: asi jako reflex letního zenitu na tmavých vlasech. Její ruce, jež na mramoru sní, jsou jako chladnoucí hvězdy a snad již nepokvetou. Toliko nehty se zdají rdíti jako čistým studem, ale přitisknu-li je na rty, jsou jako led a dechem se orosí.

Glosa k bajce

Lačná liška ve studni líže vodu a čeříc ji kazí krásu zrcadleného měsíce, který se jí potom pošklebuje; liška je plna bolestí, bolest jí zvučí v píš'alách zubů a tepe do bubínku břicha. To tam ukojení sýra, ten tam sýr ukojení. Vznáší se vodou jen Kainova znamenáná tvář, liška po ní skáče, aby ji zadávila. Tvář pod ní mizí, ale hned zas ožívá, neb Kaina nikdo nesmí usmrtiti. Měsíci v studni, úkoji lichý a drahý, vábíci děti a vrahy, zelený a zlatý sýre, Kainovo čelo siré; netvora nehte neblahý v zdi nebes ryjící výstrahy; oko rybí nepohnuté, milenců mede a rmute vonný a hořký jak máta; pokoje hlavo s'atá, v zsinolou arabesku stočený oněmlý blesku; kostnice barev a lesků; stigmatu posvátný vřede, jazyku vody šedé, srostlý a zrnatý hrozne z hlubinné zahrady hrozné, z nirvány vinogradů; marnivá Modlo hladu, oděná odraženým světlem nevyslyšených modliteb a tečkovaná jedy, kouzelný kameni nostalgii, stole zlých duchů, kdo jsi?

Ostny v závoji

Pokáceli stromy a voli vytahují klády z lesa, které se podobají ponurým a vzpírajícím se ještěřům, již siní a rudí se zahryzli do rozporek. Jsou hladoví a vztekli, mají udice v jazycích a oči nepatrné. Sníh se chvěje vzduchem jako závěje bílých much a komárů, snášejších se hynouce na lidi a na zvířata. Vše je zběleno, jako namydleno k oholení potupy a bídy. Voli padají na kolena a jejich dlouhé rohy jsou jako bílé, vychrtlé paže světic, rozpjaté v extázi orodování. Ale lidé, nebožtí lidé jsou vyvráceni a obráceni naruby, ztratili řeč a jejich tváře volají o pomoc němě otevřenými ústy a blyskotem chrupů. Nevíš, jsi-li živ, nebo mají-li tě doma v rubáši a v rakvi (kéž je tomu tak!) a nedíváš-li se, ještě na zemi, ale už po snech agónie, na tresty mrtvých. Tváře padají do dlaní a opět jsou jimi odhazovány, očima k tichu nebes. Lidé se opírají o pně nebo padají a plazí se v sněhu. Bílí komáři a ovádi se na nich rozplývají pokousavše je, každý má v průsvitném zadečku zavřen krásný kvítek krve. Kéž by to byl tichý sníh v křišťálech a přikryl nevinnou a nevědomou, a přece tak mučivou nahotu vidění a nechápání!

Lazarově

Narodil se a vyrostl člověk, který měl oči tak lačné, tak citlivé a pronikavé, že mu nezůstal utajen vnitřek ani rub žádné věci, do které se zadíval. Bylo marno před ním se odívat, zastírat, krášlit, nebo jakkoli sladce strojit tvář. Viděl pod šaty mrzkou vilnost koží a nečistotu útrobu a plody lůn; viděl bezedno v peleších srdcí, labyrinty mozků mu zvučely písničkou prorady s refrénem úskoku a potměšilsti: Poznával křiv-

ku sobectví v úsměvu milenek, viděl holý chtíč a holou lakotu na jejich zubech, sliny lži na růži jazyku. Proto zůstal sám; chodil v noci po ulicích, kde potkával jen zkažené děti, plaché před ním. Rád se díval pod dlaždice, hledaje nevěda co, a v stokách svým pohledem fascinoval hladové kněžky moru, družičky krysy. Zavíral se ve dne, aby se nezalkl tím, co viděl. Měl neskonalou soustrast s dílem Božím. Nechápal radosti andělů. Chodil jen v noci a v zimě. Nesnesl vůní, snad proto, že by je byl nezřízeně miloval. Chodil a divil se promrzlým klenbám svých vršících se iluzí. Plakával usedavě; ale jeho oči jako by vycházely ještě bystřejší a svěžejší, ba nenasytnější z takové lázně. Nebylo pomoci. Bloudil dlouho kalužemi života, opleten vlášením zklamaných a zavržených snů, až utmáčen skončil a byl pohřben. Avšak jeho oči neumřely, jako navlas stejní Lazarově v podobě lidské vstaly z hrobu. Vyšli dva úplně stejní proroci, jeden napravo a druhý nalevo. Hlásali úpadek duší a konec konců, týmiž slovy a, týmiž gesty. Protože byli dva na různých místech a přece tíž, svět se zhrozil věře, že se zjevuje sám Všudypřítomný. Proto se někteří káli a schli. Věštcí byli solí země, ale i solí v jejich očích.

Těžká noc

*Moře, modly, velryby, velbloudi
do snů vlnivých mi srdce loudí
v hodinách, jichž útlaková ústa
velí legiím, jež hostí místa pustá.*

*Ženy zastřené, psi, lišky, lamy z Peru
sedí na dunách, neb obcházejí v šeru
palác ve propastech, v němž je bolest živa.
Šedý vítr vod svou vlašnou písni zpívá*

*v patra pralesů, prolutých čpěním opů,
hadů, holubů, a zametá mi stopu
po bloudící lásce, jež se pískem vlekla,
ironizována pískotem bran pekla.*